

Черкас К.Ш., здобувачка вищої освіти
другого (магістерського) рівня,
Національна академія внутрішніх справ, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Пендюра М.М., к.ю.н., доцент

ЗАХИСТ ДІТЕЙ ВІД НАСИЛЬСТВА ТА ЖОРСТКОГО ПОВОДЖЕННЯ З НИМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Діти є особливою категорією в нашому суспільстві, це наше майбутнє, та все ж таки світогляд розпочинається з дитинства, кожен із батьків обирає свої варіанти виховання та відношення до своєї дитини, але жодна особа не повинна бути ображеною. Ця тема є досить актуальною, тому що наразі в нашій країні йде війна, як показують факти, то знущань, насильств та жорстокого поводження з дітьми побільшало, ці особи дійсно потребують величезної психологічної допомоги. В Стамбульській конвенції наголошується, що «домашнє насильство» означає всі акти фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, які відбуваються в лоні сім'ї чи в межах місця проживання або між колишніми чи теперішніми подружжями або партнерами, незалежно від того, чи проживає правопорушник у тому самому місці, що й жертва, чи ні або незалежно від того, чи проживав правопорушник у тому самому місці, що й жертва, чи ні» [1].

Аргументом на користь даної думки стосовно проблематики може бути те, домашнє насильство щодо дітей може проявлятися в різних аспектах: побиття, завдання тілесних ушкоджень, словесні образи, ляпаси, штовханина, щипання неповнолітніх, погрози, психологічний тиск, сексуальне насильство, примушування до праці, заборона навчатися, позбавлення фінансової залежності. Що ж може викликати в дорослих ці прояви знущань над дітьми? По-перше, вважається це зловживання алкоголем та наркотиками, тому що під дією цих речовин людина не в змозі вірно контролювати свої дії, в неї з'являється ейфорія, все одно на те, що відбувається. По-друге, такими чинниками можуть бути фінансові негаразди в сім'ї, замовчування дітьми насильства щодо них, стрес на роботі дорослих, а також різні фінансові та психологічні залежності від кривдника. Домашнє насильство взагалі дуже поширене в Україні та має погану статистику, котра констатує величезні факти звернень дітей за допомогою.

Існує багато нормативної бази, котра регламентує захист дітей від будь-якого насильства, а також відповідальність за вчинення таких правопорушень, наприклад: Конституція України, Конвенція ООН про права дитини, Конвенція Ради Європи про захист дітей від сексуальної

експлуатації та сексуального насильства, Європейська конвенція про здійснення прав дітей, Сімейний кодекс України, Кримінальний кодекс України, Кодекс України про адміністративні правопорушення, Закон України «Про охорону дитинства», Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», Постанова Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2018 року № 658 «Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі» та інші. Слід зауважити, що насамперед в підрозділах поліції існує так звана ювенальна превенція, котра здійснює нагляд за безпекою дітей, не допущення порушень та посягань на їх життя, проводять профілактичні бесіди на різні теми у школах, а також вилучають дітей у батьків, котрі не виконують належно свої батьківські права або здійснюють насилля, проявляють неповагу до власних дітей.

«Насильство над дітьми або жорстоке поводження з дітьми (англ. Child abuse or Child maltreatment) – фізичне, психологічне, сексуальне насильство або відсутність виховання та піклування над дітьми батьками, особами-опікунами чи сторонніми людьми, які займаються доглядом за дітьми. Насильство над дітьми може включати в себе будь-яку дію насильницького характеру, нехтування, зловживання або нездатність, небажання чи невміння виховання і турботи за дітьми від батьків чи інших осіб, що призводить до фактичної або потенційної шкоди дитині. Може мати місце в сім'ї, місці проживання дитини, на вулиці або в організаціях, школах чи громадах, з якими дитина взаємодіє [2]. Домашнє насильство взагалі дуже поширене в Україні та має таку статистику: «Найбільше звернень про насильство в сім'ї надходило від жінок – 233210. Чоловіки зверталися до соцслужб стосовно цього 45677 разів, а від дітей надійшло 5334 таких звернення. За 2021 рік найбільшу кількість звернень зафіксували в Києві – 36114. На другому місці Дніпропетровська область із 24174 зверненнями, а на третьому Львівська – там повідомляли про домашнє насильство 21198 разів. Далі йдуть Запорізька (16588) та Волинська (15843) області. У соцслужбі також повідомили, що станом на 1 січня 2022 року в Україні є 46 притулків для людей, які постраждали від домашнього насильства або насильства за ознакою статі. Рік тому таких притулків було лише 33. Проте їх досі немає в Житомирській, Кіровоградській, Сумській та Чернігівській областях» [3]. Слід звернути увагу і на той фактор, скільки дітей вивезено російською федерацією в період воєнного стану. Уповноважений ВРУ з прав людини Дмитро Лубінець повідомив, що «станом на 23 грудня 2022 рік відомо про 13613 українських дітей, яких вивезли на територію РФ» [4]. У Міністерстві з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України пояснили порядок дій на випадок, якщо окупанти депортували дитину: «У

повідомленні йдеться, що насамперед варто зібрати якомога більше даних про дитину та обставини викрадення – ПІБ дитини, дату народження, місце проживання; звідки дитина була примусово переміщена та за яких обставин; була вона з батьками чи у супроводі інших осіб; останнє відоме місце її знаходження або поточне місце перебування; особливі прикмети дитини; контакти батьків або родичів дитини, а також особи, яка повідомила про депортацію» [5].

Тобто, необхідно вважати, що проблема насильства вважається дуже складною і яка потребує багато уваги з боку держави, але слід знати, що діти та дорослі особи, якщо зіткнулись із даним явищем можуть звертатися до: 102 – це телефон Національної поліції України; 15-47 – виклик урядової «гарячої лінії», а також в них існує сайт, для постраждалих від домашнього насильства; 116-123 або 0 800 500 335 – лінія «Ла Страда»; 772 або 0 800 500 225 – Національна дитяча «гаряча лінія»; мобільні бригади Міністерства соціальної політики в регіонах; денні центри UNFPA; @police_helpbot – чат-бот у Telegram від МВС, а на сайті «Розірви коло» можливо знайти інформацію, як розпізнати насильство та захистити себе.

Повертаючись до теми стосовно насильства над дітьми, теж слід згадати про інтернет-забавки, котрі інколи приводять до таких неприємних наслідків, пов'язаних зі знуцанням, жорстоким поводженням із дітьми, через їх необізнаність. Дітей, починаючи із трьох років, треба привчати до поваги до самого себе, розказувати, що жодна людина не має право на образу, ніхто не може підіймати руку, а також примушувати щось робити через погрози, знайомити із Конституцією України, вивчати з ними їх права, обов'язки та право на захист. Якщо дитина з дитинства бачить, як знуцається батько з його матері, то так вже руйнується психіка особи та вона думає, що це є правильним відношення, що за це ніякого покарання не буде, бо такі відносини започатковані в сім'ї. А саме із сімейних відносин все виходить у майбутнє життя дітей. Наш простір заповнює інтернет, слід зауважити, що неповнолітніх легше затягнути у світ не наших реалій, так вони і стають жертвами насилля, через свою неухважність, недосвідченість та цікавість до нових речей. Було проведено дослідження МБО «Служба порятунку дітей» у партнерстві із Уповноваженим Президента України з прав дитини у грудні 2020 р. – січні 2021 р., виконавець дослідження була Агенція ProinsightLab, так ось загальні висновки є такими: «Переважно діти починають користуватись Інтернетом у 6-8 років, проте є й ті, хто почали користуватись Інтернетом з 3-х років. Така ж ситуація навколо реєстрації у соцмережі – чим молодші діти, тим раніше вони реєструються вперше у соцмережі, близько 40% опитаних дітей вже мають досвід зустрічі з сексуальним контентом, з них 7% бачать його майже щодня. Контент з алкоголем/наркотиками та

контент з насильством бачать частіше, майже чверть дітей потрапляли хоча б в одну із ситуацій сексуального насильства чи експлуатації за останній рік. Ситуації траплялись з опитаними дітьми з частотою від 1% до 14% дітей. Частіше за все траплялись ситуації про запитання щодо інтимних частин тіла, прохання надіслати оголені фото та надсилання фото оголених людей. Близько 20% дітей відмітили, що батьки не контролюють їхню діяльність в Інтернеті» [6], а головне, що про більшість випадків, як зазначено вище, батьки навіть не знали, тому що діти замовчували через якусь погрозу чи просто боялись реакції матері або батька.

Максимізуються можливості щодо налагодження тісного взаємозв'язку між конкретними мешканцями території та поліцейськими підрозділів превенції. У межах міжнародної акції «16 днів проти насильства» поліцейські загалом і дільничні офіцери поліції зокрема в період із 26 листопада до 10 грудня щорічно активізують свою діяльність у сфері попередження насильства в сім'ї. Ця акція була ініційована Першим всесвітнім інститутом жіночого лідерства 1991 р. До її проведення долучилося близько 100 країн світу. У 2000 р. до проведення цієї акції приєдналась і Україна. Основним завданням міжнародної акції «16 днів проти насильства» є привернення уваги населення до низки питань, а саме: – наявності в українському суспільстві такого негативного явища, як насильство в сім'ї, і нагальної необхідності його подолання; – проблеми торгівлі людьми та протидія їй; – визнання й розуміння гендерно обумовленого насильства й жорстокого поводження з дітьми; – проблеми жорстокого поводження з дітьми й особливої вразливості дітей у разі насильства в сім'ї; – усвідомлення й утвердження концепції рівних прав і можливостей жінок і чоловіків у всіх сферах життя суспільства; – активізації партнерського руху органів державної влади, державних закладів, громадських організацій щодо попередження та викорінення домашнього насильства; – проведення інформаційно-просвітницьких кампаній, а саме: різного роду акцій, флешмобів, круглих столів, конференцій, відкритих зустрічей із метою підвищення поінформованості населення України з питань 163 попередження насильства в сім'ї, жорстокого поводження з дітьми та будь-яких інших проявів гендерно обумовленого насильства; – формування свідомості всіх верств населення щодо нетерпимого ставлення до гендерно обумовленого насильства, насильства в сім'ї та засудження будь-яких його проявів [7].

Література

1. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (Стамбульська

конвенція). Офіційний вебпортал парламенту України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001-11#Text (дата звернення: 07.02.2023)

2. Учасники проєктів Вікімедіа. Насильство проти дітей – Вікіпедія. Вікіпедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Насильство_проти_дітей (дата звернення: 07.12.2022)

3. У соцслужбі розповіли, хто і в яких регіонах найчастіше скаржився на домашнє насильство у 2021 році. Громадське телебачення – Останні новини дня, всі надзвичайні новини в Україні. URL: <https://hromadske.ua/posts/u-socsluzhbi-rozprovili-hto-ta-v-yakih-regionah-najchastishe-skarzhivsya-na-domashnye-nasilstvo-u-2021-roci> (дата звернення: 07.12.2022)

4. На сьогодні відомо про 13613 вивезених до Росії українських дітей, – Лубінець. *espresso.tv*. URL: <https://espresso.tv/na-sogodni-vidomo-pro-13-613-vivezenikh-do-rosii-ukrainskikh-ditey-ombudsmen-lubinets> (дата звернення: 07.02.2023)

5. У Мінреінтеграції пояснили, що робити, якщо окупанти депортували дитину. *espresso.tv*. URL: <https://espresso.tv/u-minreintegratsii-poyasnili-shcho-robiti-yakshcho-okupanti-doportovali-ditinu> (дата звернення: 07.02.2023)

6. Сексуальне насильство над дітьми та сексуальна експлуатація дітей в Інтернеті в Україні. Головна. URL: <https://rescentre.org.ua/statystichni-dani-ta-doslidzhennia/seksualne-nasylstvo-nad-ditmy-ta-seksualna-ekspluatatsiia-ditei-v-interneti-v-ukraini> (дата звернення: 07.12.2022)

7. Пендюра М.М., Старицька О.О. Поліцейська деонтологія: навч. посіб. Київ: ФОП Маслаков, 2020. С. 120-122.

УДК 343.9(043.2)

Шилова К.Р., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Лисько Т.Д., к.ю.н.

ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЯ КИШЕНЬКОВИМ КРАДІЖКАМ

Кримінальні протиправні посягання на власність громадян небезпечні тим, що вони спричиняють значну матеріальну шкоду громадянам, сприяють незаконному збагаченню правопорушників. Серед кримінальних правопорушень проти власності значну небезпеку викликають кишенькові крадіжки. Актуальність боротьби з кримінальними правопорушеннями такого роду обумовлюється також тенденцією їх щорічного кількісного зростання. Постійний і значний ріст їх, а також зниження рівня розкриття, дає підстави для припущення, що правоохоронні органи недостатньо повно і ефективно використовують для боротьби з названими кримінальними правопорушеннями ті сили і засоби,